

KØBENHAVNS MUSEUM / MUSEUM OF COPENHAGEN

KBM 3912 Kvæsthusbroen

Matrikel 40, Garnisons Sogn, Sokkelund Herred, Københavns Amt.

KUAS j.nr.: 2013-7.24-02/KBM-0002

Niels H. Andreasen, Jacob Mosekilde

Københavns Museum
Vesterbrogade 59
1620 København V
Telefon: +45 33 21 07 72
Fax: +45 33 25 07 72
E-mail: museum@kff.kk.dk

www.copenhagen.dk

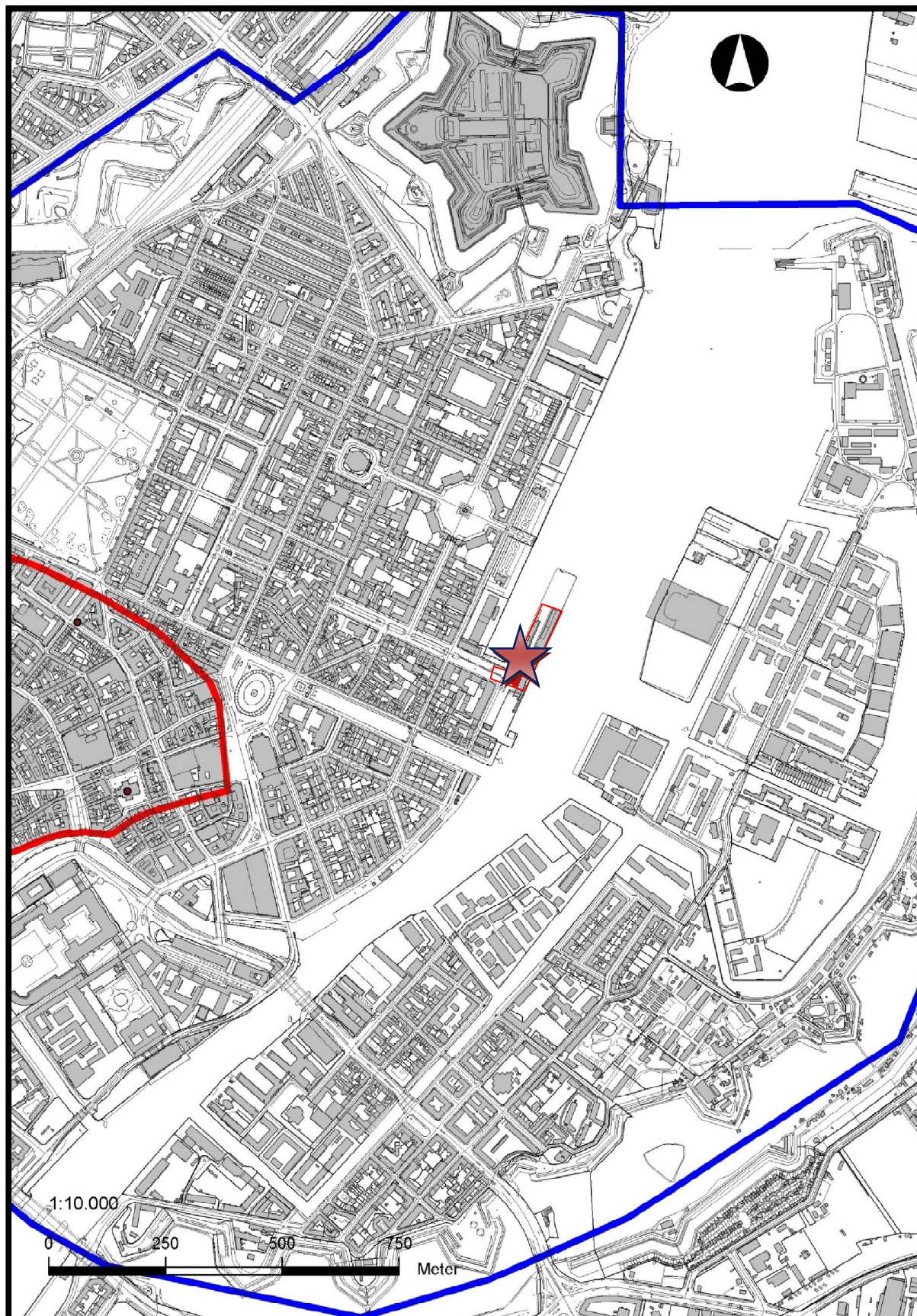
Forsidebillede: Kvæsthusbroen

© Københavns Museum 2013

Indholdsfortegnelse

1 Resumé	6
2 Undersøgelsens forhistorie	7
3 Administrative data	8
4 Øvrige data	8
5 Topografi, terræn og undergrund	9
Før Kvæsthusbroen.....	9
Den første Kvæsthusbro, anlagt i 1861	11
Den ombyggede Kvæsthusbro 1876-77	13
Den endelige ombygning 1938.....	14
6. Metode.....	14
Målesystem	14
Udgravningsmetode	14
Dokumentation	15
Fundindsamling og registreringsparametre.....	15
Registrering.....	15
Bevaringsgrad	16
Naturvidenskab	16
7 Undersøgelsens resultater	17
1700	18
1861	19
1876.....	21
1938.....	25
8. Konklusion	26
10 Fotoliste	28
11 Fundrapport	30
Registrering.....	30
Undersøkningsresultat.....	30
Fynd.....	30
Referenser	35
Litteratur.....	35
12 Appendix.....	37

Fyndlista.....	37
----------------	----

Figur 1 Kort over København, Rød linje markerer udbredelsen af det middelalderlige København, Blå linje angiver udbredelsen af København frem til at voldene nedrives i midten af 1800-tallet. Den røde stjerne angiver lokaliteten for undersøgelsen. Københavns Museum, 2014.

1 Resumé

Dansk

I forbindelse med etablering af ny parkeringskælder på Kvæsthusbroens område førte Københavns Museum tilsyn med jordarbejdet. Arbejdet omfattede en 11.250m² stor byggegrube, der skulle graves til en dybde af 12 meter. Der blev påtruffet funderingspæle, bolværksforløb og opfyldslag, der skal sættes i forbindelse med ombygningen og udvidelsen af Kvæsthusbroen i 1870'erne. I udsmidslagene omkring broen fandtes genstande fra 18- og 1900-tallet, der til dels afspejler den marine aktivitet på stedet.

Perioder: 1850 -

Anlæg: Bolværker, kajanlæg, pælefundering, udsmidslag

Nøgleord: Sankt Annæ Plads, Kvæsthusbroen, havnefront

English

Copenhagen Museum supervised earthworks in connection with the construction of new underground car parking on Kvæsthusbroen. The work included an 11,250m² large construction pit dug to a depth of 12 meters. Archaeological structures consisted of a loading/unloading platform, built on wooden piles, and a quay wall tied into the main structure. The preserved remains may be correlated with the refurbishment and expansion of Kvæsthusbroen in the 1870s rather than the original wooden platform from 1849. Dump layers around the bridge contained objects from the 18- and 1900s that reflect the marine activity on site.

Periods: 1850 -

Features: Bulwarks, quay front, pile foundation, refuse layers

Keywords: Sankt Annæ Square, Kvæsthusbroen, harbour front

2 Undersøgelsens forhistorie

I forbindelse med etableringen af nyt parkeringsanlæg på Kvæsthusbroen udførte Københavns Museum et arkæologisk tilsyn. Der skulle i forbindelse med anlægsarbejdet etableres en meget stor byggegrube på Kvæsthusbroen, hvorved de gamle bolværker og kajkanter fra den sidste halvdel af 1800-tallet ville blive fjernet. Det arkæologiske tilsyn var iværksat af flere grunde. For det første var der fundet flere skibsvrag fra en 1400-tals skibsspærring på den anden side af havneløbet ved udgravningen til Operaen (Tabel 1). For det andet havde tidligere undersøgelser blotlagt tykke kulturlag og bolværkskonstruktioner længere inde på Kvæsthusbroen, og der var således mulighed for, at fundrige kulturlag var bevaret på byggegrubens område.

Sidst men ikke mindst skønnedes det, at alle informationer om den oprindelige kystzones udstrækning var af arkæologisk interesse. Udover diverse enkeltfund fra de forhistoriske perioder er der tidligere langs kysten gjort fund af submarine stenalderboplads fra den mellemste del af jægerstenalderen (Kongemosekultur 6.400-5.400 f.Kr.), hvor havniveauet steg kraftigt. Dokumentation af sådanne fund har stor betydning for forståelsen af kystlinjens topografi samt stenaldertidens udnyttelse af kystområdet.

År	Lokalitet	SB-nr.	Arkæologisk observation
2001	Dokøen	020306-216	Fire vrug fra 1400-tallet, desuden tømmerkonstruktion fra opfyldt landområde.
1892	Københavns Frihavn	020306-236	Ved anlæggelse af Frihavnen fandtes oldsager, tak og flint indlejret i tørv over et større område. Området undersøgt igen i 1993, hvor det blev konstateret, at området er stærkt forstyrret nu.
2004	Kvæsthusbroen	020306-298	KBM 2973. Registrering af bolværker fra starten af 1700-tallet (repareret i 1. halvdel af 1800-tallet) samt opfyldslag fra 1700-tallet.
2004	Kvæsthusbroen	020306-299	Ved arbejdet på Kvæsthusbroen fremkom bolværker fra 1700-tallet, opfyldslag fra 1700-tallet samt dele af den første konstruktion af Kvæsthusbroen.
2005	Kvæsthusbroen	020306-303	KBM 3100. Ved etableringen af skuespilhuset fremkom trækonstruktioner fra 1600-tallet samt trækonstruktioner fra samme periode.
2004-5	Kvæsthusbroen	020306-328	KBM 3099. I forbindelse med etablering af forsinkelsesbassin blev 1900-tals anlæg ved kajkanten registreret. Derunder kondensatledninger i støbejern og pælerække fra kajkonstruktion.
2007	Sankt Annæ Plads 28	020306-333	I forbindelse med renovering af bygningen, derunder etablering af installationskælder, blev der fundet og registreret trævandrør og opfyldslag fra 15-1700-tallet.
2012	Sankt Annæ Plads 28-30		KBM 3975. I forbindelse med nedlægning af fjernvarme fandtes flere bolværksforløb og firkantet trævandleddning. Desuden fundrige opfyldslag fra 16-1800-tallet.
1892	Frihavnen	401362-2	Submarin boplads registreret under anlæggelsen af Frihavnen
1973	Knippelsbro	401362-3	Fund af armring ved dykning i havnen ved Knippelsbro. Sandsynligvis jernalder.
1972	Københavns Havn	401362-4	Enkeltfund af senneolitisk stenøkse. Fundet fastkilet i havbunden.

1962	Frihavnen	401362-7	Fund af hjortetaksøkse, muligvis et falsum.
1896	Københavns Havn	401362-10	Grundstødt skib
1859	Københavns Havn	401362-11	Skib sunket ved Wilders Plads.
1995	Yderhavnen – Nordhavnen	401362-15	Overdragelse af trædele til Vikingeskibsmuseet. Sandsynligvis fra Treenigheden sunket 1676.

Tabel 1. Tidligere arkæologiske observationer i området omkring Kvæsthusbroen.

3 Administrative data

Bygherre på projektet var Kvæsthusselskabet, Jarmers Plads 2, 1551 København V. Entreprenør på jordarbejdet var NCC Construction Danmark A/S, Østmarken 3B, 2860 Søborg. Undersøgelserne er bekostet af Kvæsthusselskabet som bygherre jf. Museumslovens § 26 stk. 2, 1. pkt. om arkæologiske undersøgelser i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder.

Beretningen og al kommunikation med Kvæsthusselskabet, entreprenør og Kulturstyrelsen er at finde i museets sagsregistreringsdatabase og sagsakter m.v. er desuden lagt i eDoc.

Originaldokumentation og genstandsmateriale opbevares hos Københavns Museum under journalnummer "KBM 3912 Kvæsthusbroen" og internt sagsnummer 2133. En elektronisk kopi af beretningen sendes til Kulturstyrelsen og til Kvæsthusselskabet. Beretningen vil desuden være offentligt tilgængelig som PDF-fil på museets hjemmeside www.copenhagen.dk.

- 12.1.2010 Museet kontaktes mht etablering af parkeringskælder på Kvæsthusbroen
- 21.1.2011 Museet afholder afklarende møde med bygherrerådgiver
- 5.10.2012 Museet afholder møde med entreprenør på projektet, NCC
- 8.1.2013 Der fremsendes tilsynsbudget til Kulturstyrelsen
- 11.1.2013 Museet modtager Kulturstyrelsens godkendelse af budgettet, som sendes til bygherre
- 22.2.2013 Museet modtager Kvæsthusselskabets godkendelse af budgettet.

4 Øvrige data

Tilsynet blev startet d. 1/7 2013, og der blev løbende ført tilsyn med lokaliteten og opgravningen frem til d. 16/12 2013. Feltarbejdet blev varetaget af Københavns Museum med indledende sagsbehandling udført ved museumsinspektør Niels Grumløse. Udgravningsansvarlig var museumsinspektør Hoda El-Sharnouby. Daglig leder og beretningsansvarlig var arkæologi Niels H. Andreasen. Arkæolog Lars Haugesten og Anthony Ruter assisterede ved GPS-opmåling. Fundregistrering, og fundrapport er foretaget af Claes Hadevik.

5 Topografi, terræn og undergrund

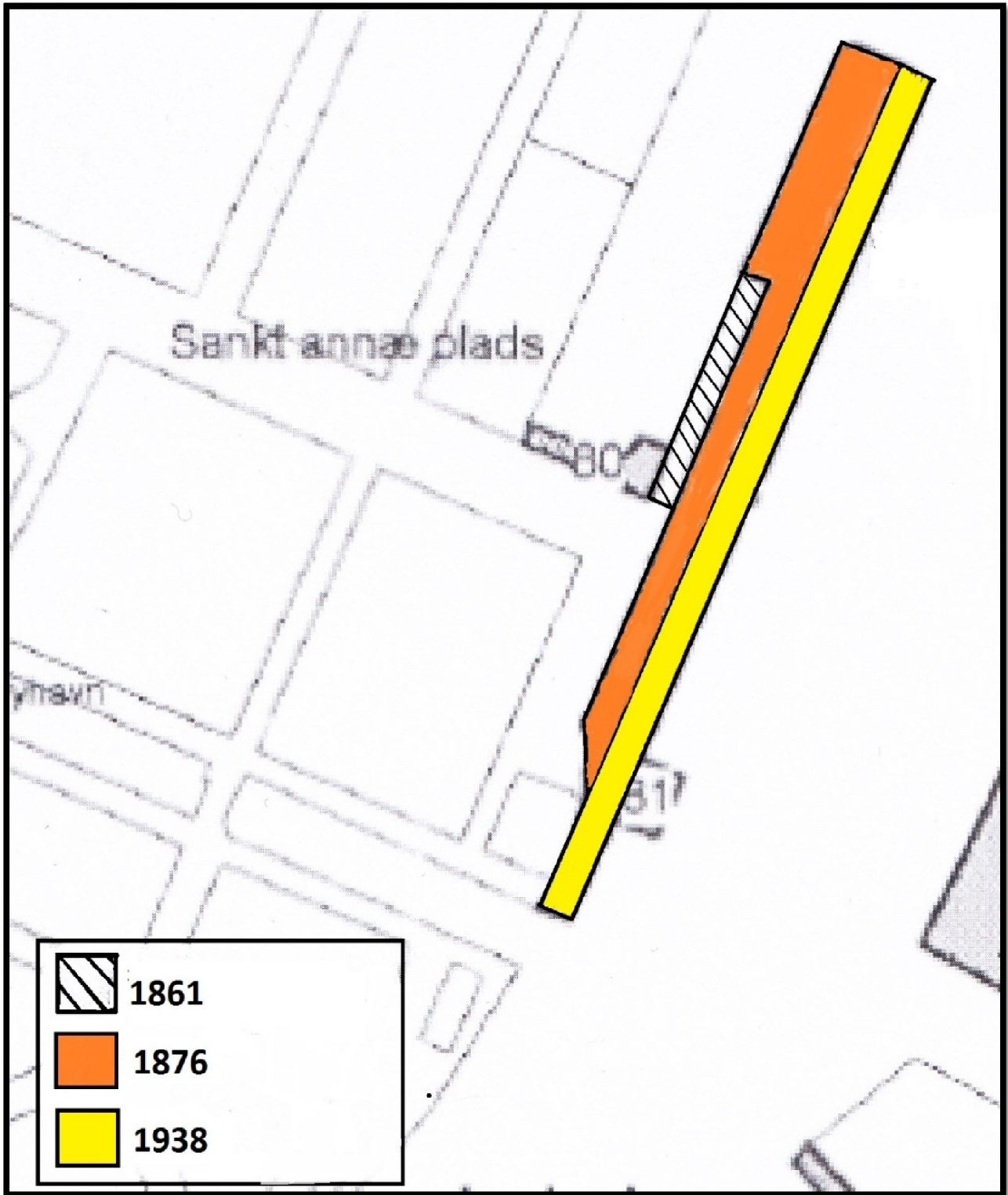
Før Kvæsthusbroen

Efter Weichsel istiden (115.000 - 9.600 f.v.t) var der under en længere periode en lavere vandstand ved Øresundskysten, end der er i dag, derfor må det udgravede område formodes at havde været fastland i perioden med dertilhørende muldjorddannelse. Der blev ikke gjort nogen observationer af fastlandsperioden i forbindelse med udgravningen.

Området har siden sin oversvømmelse altid været relativt lavvandet, og det formodes, at de til tider kraftige strømforhold ind og ud af Østersøen har medført, at terrestriske muldhorisonter og andet organisk materiale er blevet bortvasket med strømmen. En eventuel moderne oprensning af havnen kan også være en forklaring på fraværet af terrestriske horisonter. Der er som følge deraf ikke gjort nogle arkæologiske eller geologiske observationer fra perioden før den første anlægsbro bliver opført i historisk tid - udover fundet af et flinteafslag, se detaljer i fundrapporten.

Figur 2 Kvæsthusbroen, bunden af byggegruben. Skråstillede marine aflejringer, set mod NNØ. Københavns Museum, 2014.

Figur 3 kort over Kvæsthusbroen med de tre bygningsfaser, John, M. Eriksen, 1995.

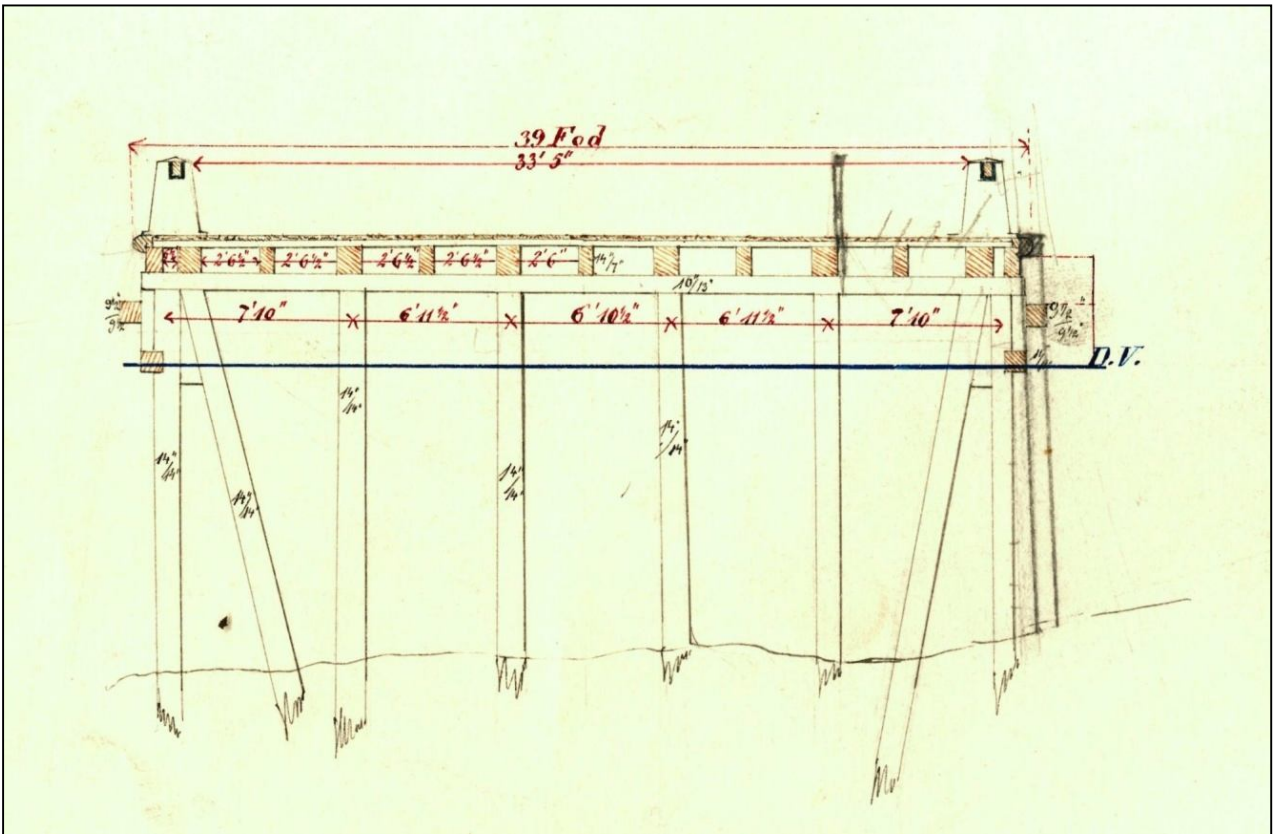
Den første Kvæsthusbro, anlagt i 1861

Lige før midten af 1800-tallet udfærdiges der et forslag til en anlægsbro for dampskibe ved Kvæsthusgade. Ifølge udkast erhvervet ved *by og havns arkiver* var der planlagt en 350 fod (110 m) lang bro. De vertikale pæle stak 1.57 m over vandet, 2,45 m i vand og 1.32 m i havbunden.

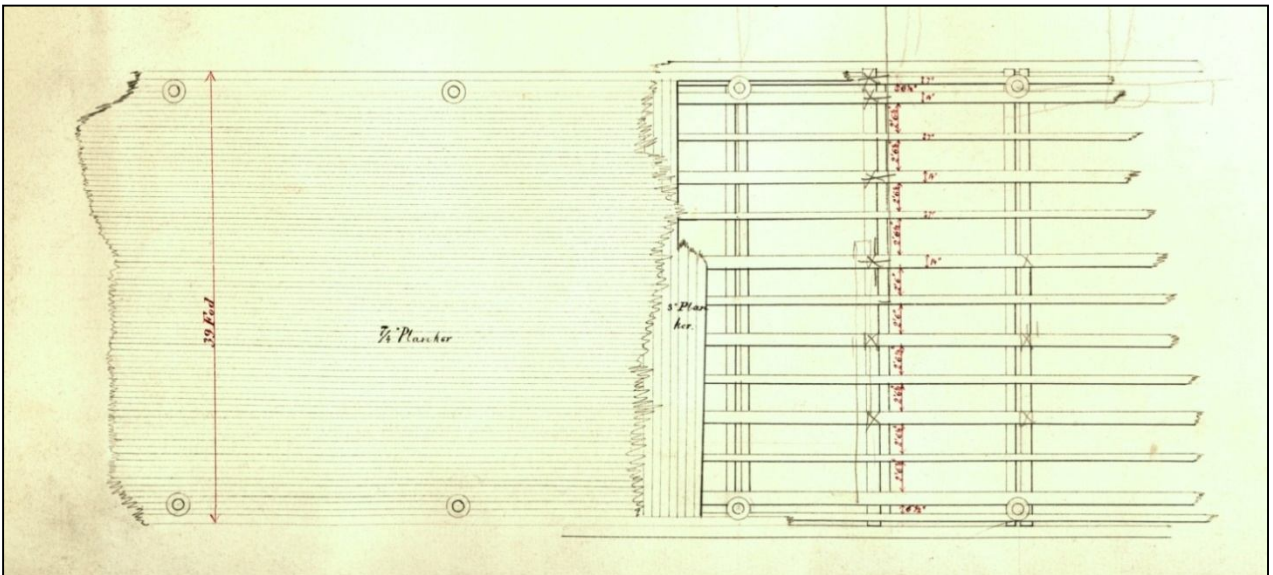
Dette forslag syntes at være fulgt, og Kvæsthusbroen blev anlagt som en 110 meter lang og 12.2 meter bred træbro. Den var konstrueret på nedbankede, massive bærepæle, der blev holdt på plads af tvær- og langsgående horisontale bjælker, hvilende på bærepælene. Herover var der lagt et tværgående lag planker og yderligere et langsgående lag planker, som var den øverste belægning på broen. Med mellemrum var der langs begge sider af broen placeret pullerter til fortøjning af skibe.

Figur 4 Fotografi fra omkring 1870, der angiveligt viser landingsreppet fra 1861. www.fotohistorie.com

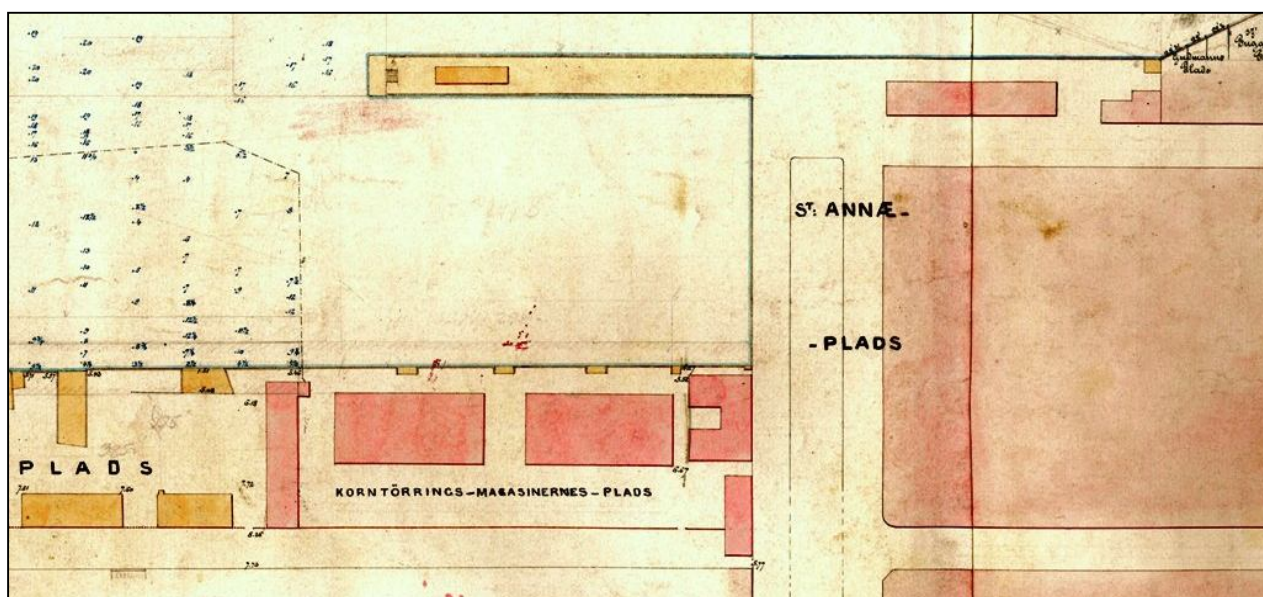

Figur 5 Profilsnit af Kvæsthusbroen inden ombygningen i 1875 (år ukendt). By & Havns Arkiv.

Figur 6 Plantegning af Kvæsthusbroens konstruktion inden ombygningen (år ukendt). By & Havns Arkiv.

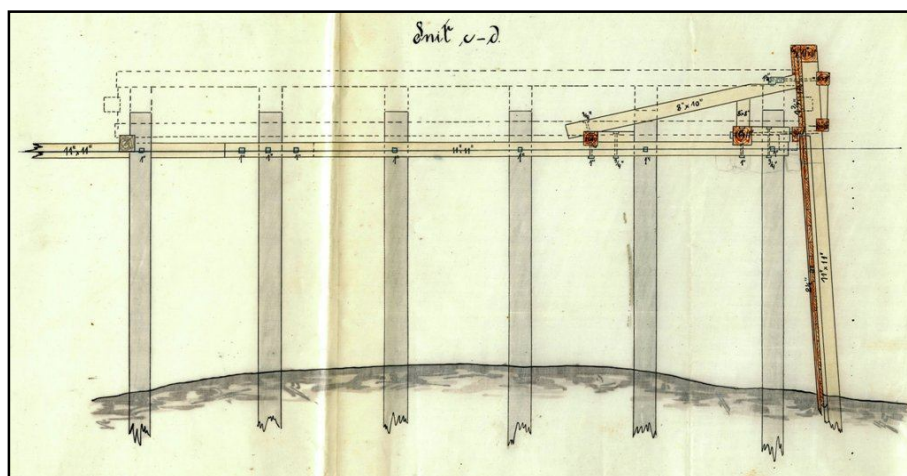
Den ombyggede Kvæsthusbro 1876-77

Figur 7 Områdeplan fra 1875. På Kvæsthusbroen bemærker man en magasinbygning samt landingstrappen for enden af broen. By & Havns Arkiv.

I betingelserne fra 1877 for udførelsen af "Vandbygningsarbejde for Københavns Havnevæsen" står det i § 1 anført, at ombygningen omfatter borttagelse af den nuværende bro. Det er dog uklart, hvorvidt dette gælder optrækning af bærepælene, eller om det blot involverer fornyelse af broens plankebelægning. I § 5 anføres det videre, at træet skulle være Kalmar-tømmer, som var fyrretræ af høj kvalitet, der sammen med tømmer fra østersøhavnene i Tyskland, Polen og Baltikum var kendt under samlebetegnelsen "pommersk fyr".

Ombygningen indebar etablering af en bolværkskonstruktion på begge sider af Kvæsthusbroen. Denne bestod af en række let indadskrånede bolværkspæle, der var knyttet til selve broen ved hjælp af træankre. Træankrene bestod dels af korte elementer, der var samlet med et forreste stræktømmer. Hver fjerde anker var samlet til et bagerste stræktømmer. Broens bærestolper er 15 x 15 tommer (39,2 x 39,2 cm) eller 14 x 14 tommer (36,6 x 36,6 cm)

Figur 8 Forslag til ombygning og udvidelse af Kvæsthusbroen fra 1877. Her ses det, hvordan en egentlig bolværkssvæg med tilhørende anker og stræktømmer er tænkt ind i konstruktionen. By & Havns Arkiv.

Den endelige ombygning 1938.

I 1938 bliver Kvæsthusbroen udvidet for sidste gang. Opfyldet består af indpumpet sandstrand, der formodes at være hentet ved en nærliggende sandbanke. Selve inddæmningen af den nye havnefront bestod af en metalspuns efterfulgt af en finere opmuret molekant.

6. Metode

Målesystem

Træstrukturer blev indmålt digitalt med museets GPS (model Trimble R6 med tilhørende TSC2 håndholdt dataenhed), der har en præcision på 3 cm både horisontalt og vertikalt. Alle opmålinger er foretaget i DKTM's koordinat system. De stratigrafiske objekter fik ved opmålingen allokeret et unikt identifikationsnummer, genereret af GPS-systemet. Informationerne kunne derefter importeres til IntraSIS, der er det computer program Københavns Museum benytter til at efterbearbejde resultater fra arkæologiske udgravninger.

Udgravningsmetode

Udgravning og dokumentation fulgte de normer som Københavns museum har fastsat i sine strategidokumenter for udgravning inden for museets ansvarsområde. Det arkæologiske arbejde bestod af et løbende tilsyn, hvorunder arkæologiske anlæg og synlig stratigrafi blev registreret, digitalt fotodokumenteret og fund blev indsamlet. Det ansås ikke på noget tidspunkt for nødvendigt at standse anlægsarbejdet. Maskinførerne udviste stor forståelse for det arkæologiske arbejde.

Det bør nævnes, at det arkæologiske tilsyn blev hæmmet af projektets format, feltet var kontinuerligt fyldt af gravemaskiner, dumpere og lastbiler i bevægelse. Der blev endvidere brugt skovle med tænder, hvilket vanskeliggjorde muligheden for at foretage præcise arkæologiske observationer i fladen.

Figur 9 Et blik over udgravningens dimensioner og de mange maskiner der kontinuerligt bevægede sig rundt på pladsen. Københavns Museum, 2014

Dokumentation

Der blev brugt et Nikon D3100 til fotografering i felten. Billederne blev overført til en database på Københavns Museum og kan findes under den mappe, som tilhører sagen: KBM3912 Kvæsthusbroen.

Fundindsamling og registreringsparametre

Fundindsamlingen i felten er foretaget i overensstemmelse med Københavns Museums indsamlingspolitik, som den er angivet i Finds Handbook (Januar 2010). Det var ikke alle fund, der blev indsamlet. Fund, der ikke havde en dateringsværdi eller var kulturinformative, blev kasseret. Fund, der dublerede allerede indsamlede fund, blev kasseret. Fundene blev indsamlet og placeret i plastikposer med KMB-Nr., felt-Nr., lag-Nr. Samt dato og initialer. Efter gravningen blev de fragtet til museet, hvor de blev vasket. Fundregistrator Claes Hadevik har gennemgået fundene og udarbejdet en oversigt med datering af genstandsmaterialet. Denne er vedlagt rapporten som et bilag.

Registrering

Ved fundregistreringen i Intrasis er Københavns Museums skabelon for fundregistrering anvendt. Denne er engelsksproget. Ved hvert FO-nr. (fund-id) er der på klasseniveau noteret under følgende felter: Name, Material, Type Fragmentation, Number, Weight, Length, Width, Diameter, Thickness, Provenance, Dating og Find category. Name-feltet angiver søgeord vedr. Datering og type. Type-feltet angiver den oprindelige form/type som fundet stammer fra. Under feltet Number skrives antallet af alle skår/fragmenter uanset om flere disse tilhører samme genstand. Mål noteres kun ved specialfund, og i fald genstanden er hel eller næsten helt bevaret, eller hvis det på anden vis vurderes relevant. Dating-feltet angiver periodedateringen. Periodedateringerne er definerede af Nationalmuseet.

Fundregistreringen er foretaget ud fra følgende principper:

- Skår/fragmenter, som tilhører samme genstand, er registreret under ét fund-id i fald de er fra samme fundkontekst
- Skår/fragmenter, som ikke tilhører samme genstand, men som er ens i både materialetype, skærvfarve, formtype og dekorationstype, er registreret under ét FO-nr. (fund-id) i fald de er fra samme fundkontekst
- Derudover er der kun registeret én genstand under hvert FO-nr. (fund-id).

Alle fund er registreret og beskrevet i de fundrelaterede afsnit i beretningen af fundkoordinator Claes Hadevik

Bevaringsgrad

Generelt var bevaringsgraden udmærket for alle genstandstyper:

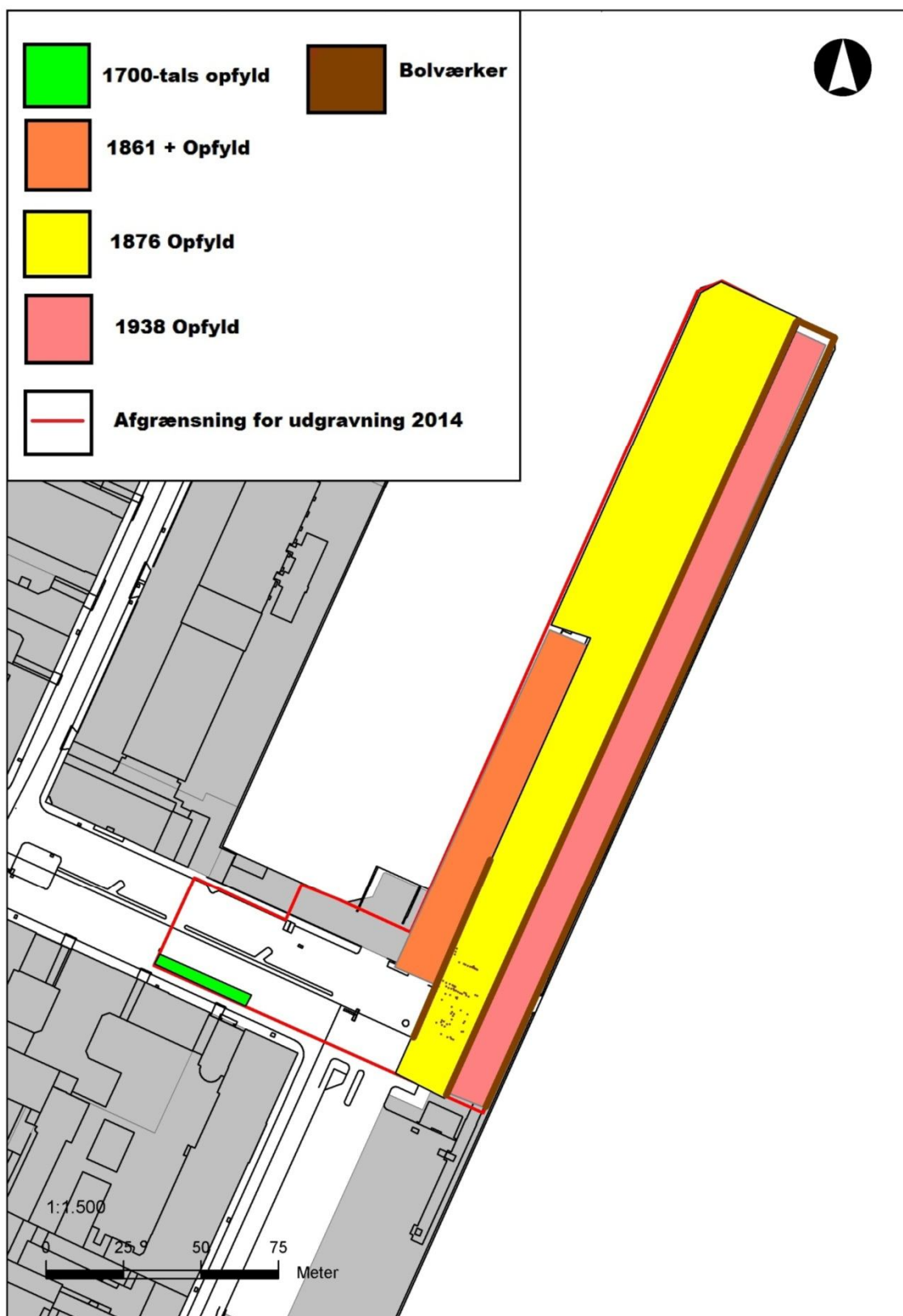
- Træ var velbevaret i de tunge opfyldslag, der dækkede molen. Hovedparten viste tegn på at være smurt ind i tjære før deres nedbankning i undergrunden. Dette er en præventiv metode, som modvirker råd i træet.
- Keramikken var ofte bevaret i store stykker, som indikerer primær deponering, efter at genstanden er blevet tabt.

Alt i alt indikerer fundmaterialets bevaringstilstand, at alt affald er blevet dækket af sedimenter inden for en ganske kort tidsperiode af genstandens kassering.

Naturvidenskab

Der blev ikke udtaget prøver til videre naturvidenskabelige undersøgelser.

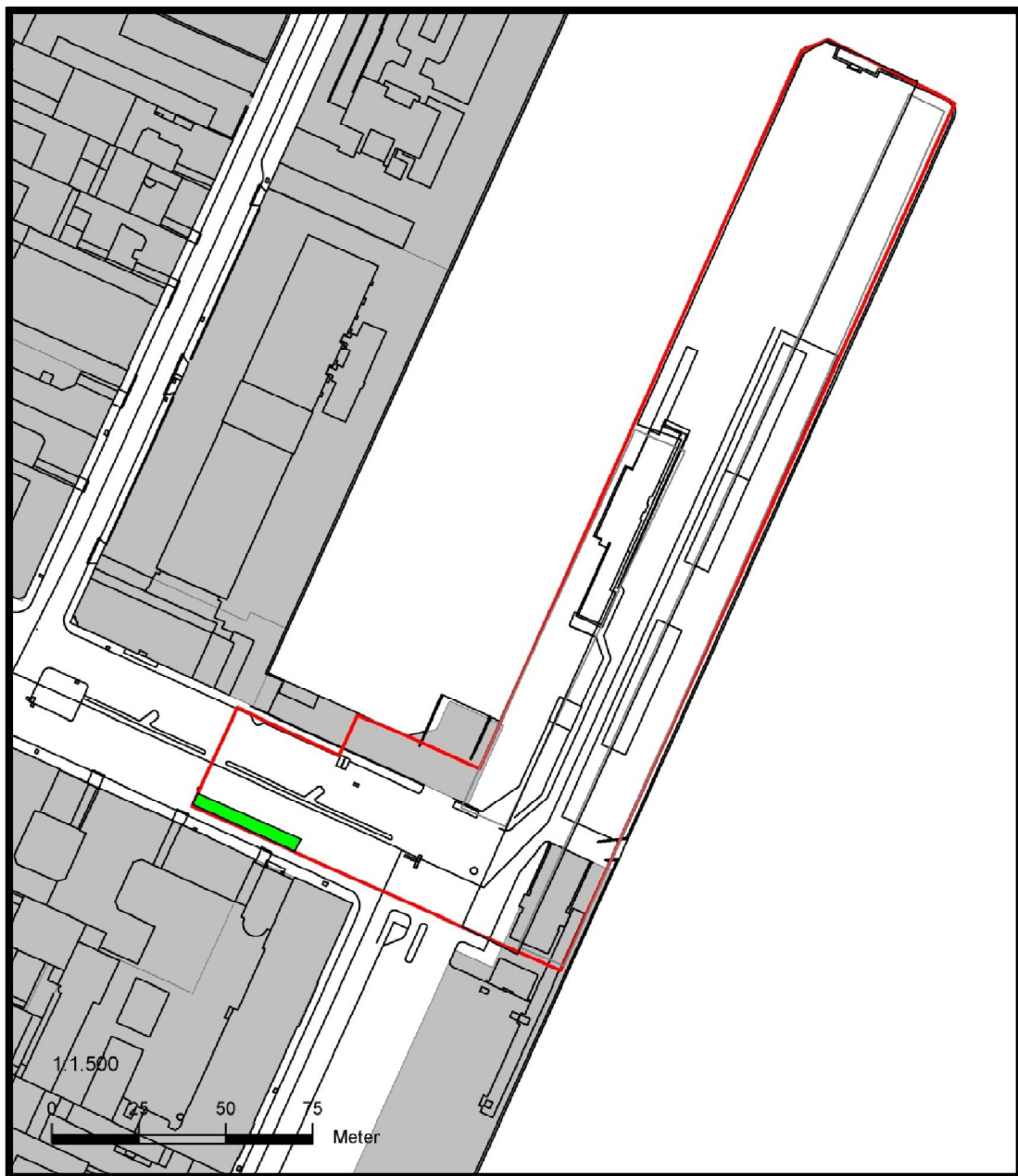
7 Undersøgelsens resultater

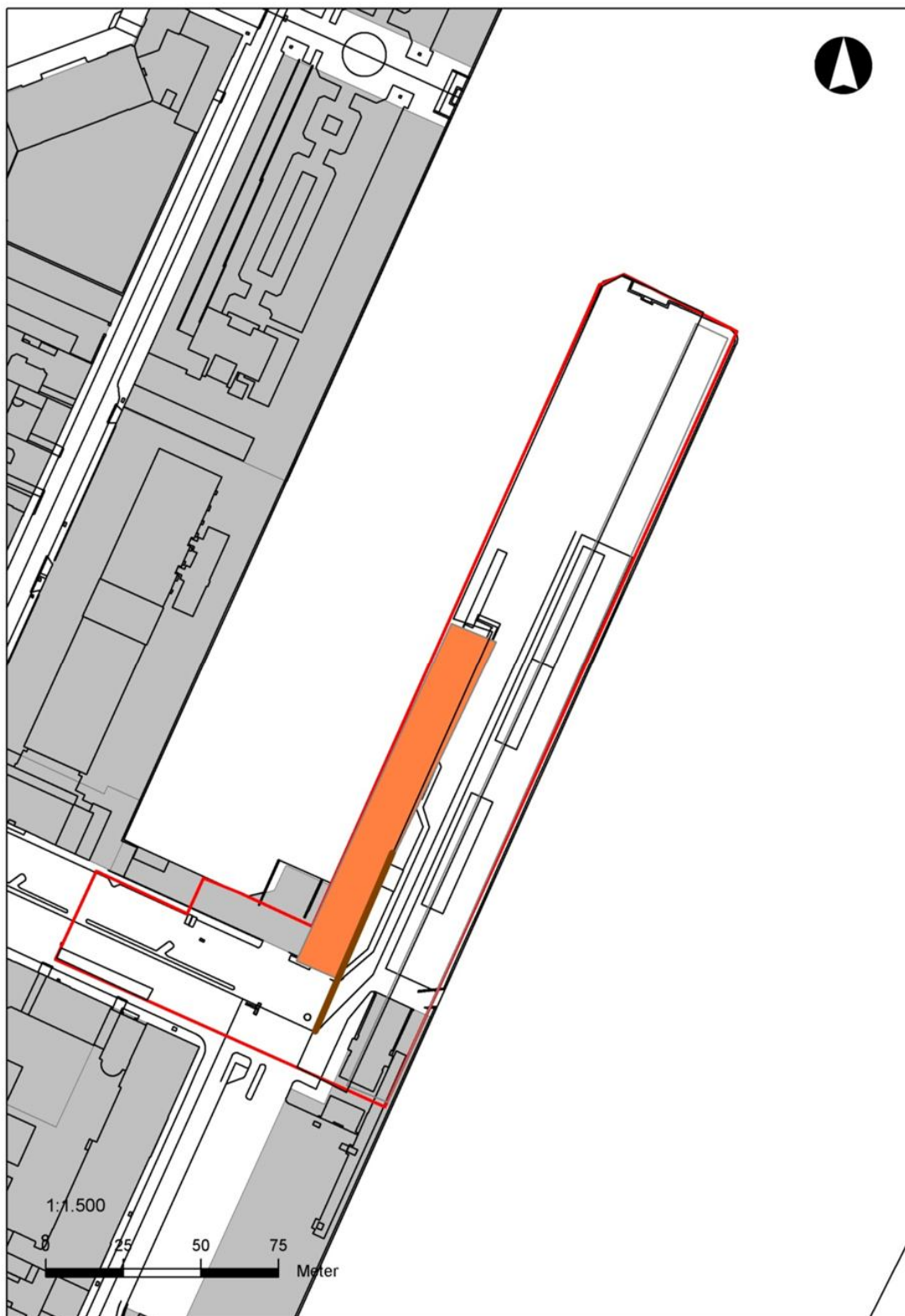
Figur 10 Kort over de observerede kontekster og perioder ved tilsynet på Kvæsthusbroen, Københavns Museum, 2014.

1700

I udgravningens sydvestlige hjørne blev opfyldslagene fra 1700tallets opfyldning af Skt. Annæ Plads påtruffet. Laget blev sporadisk erkendt ved opbragt jord fra boremaskiner og ved nedgravninger til hastige svejseopgaver i dybden, ved den sydlige spunsvæg. Der blev ikke erkendt eller registreret nogle anlæg. De fleste fund fra denne periode, er påtruffet i de jordbunker arbejdet efterlod sig på pladsen.

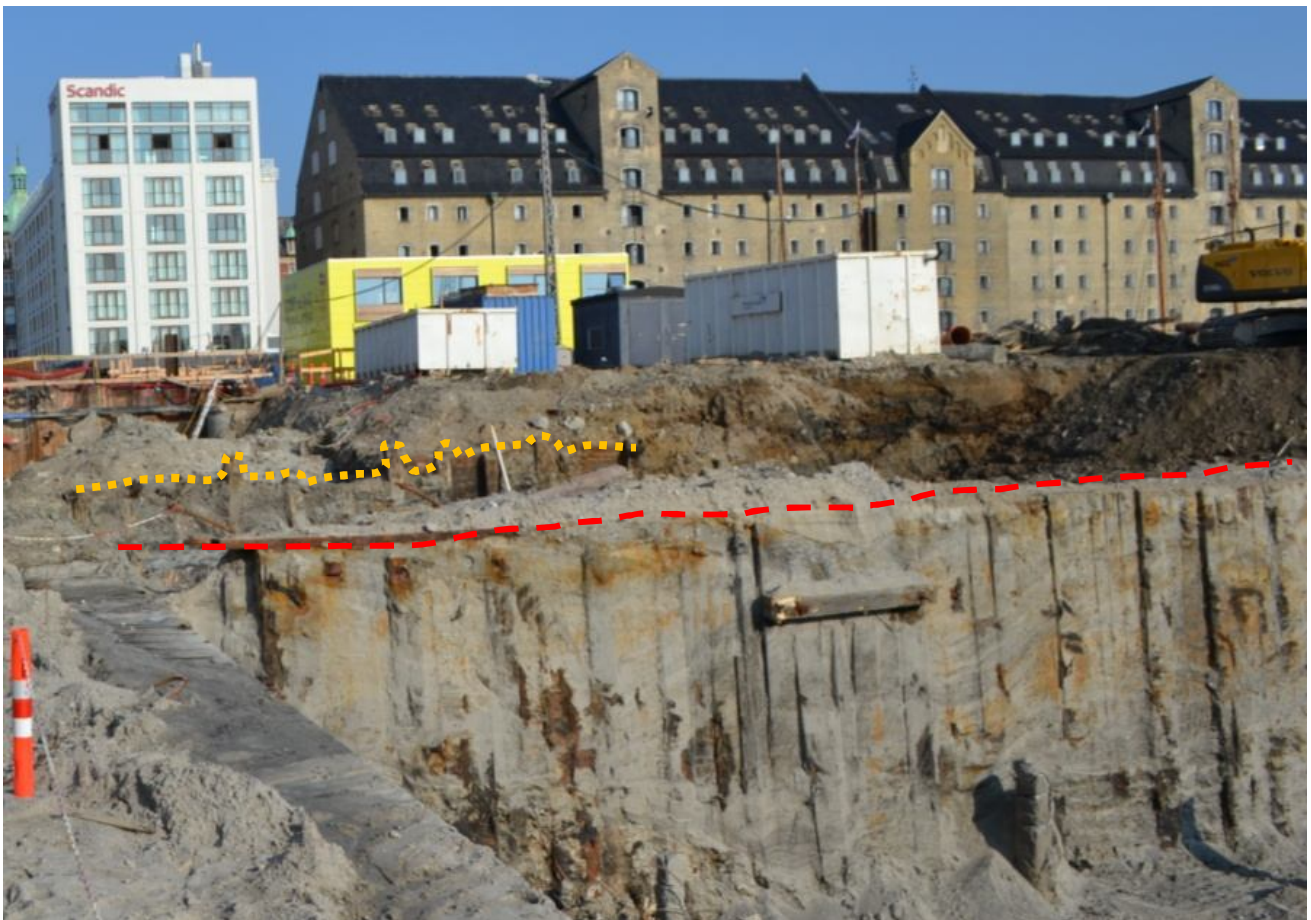

Figur 11 Den grønne zone marker det område, hvor fund fra 1700-tallet blev indsamlet .
Københavns Museum, 2014.

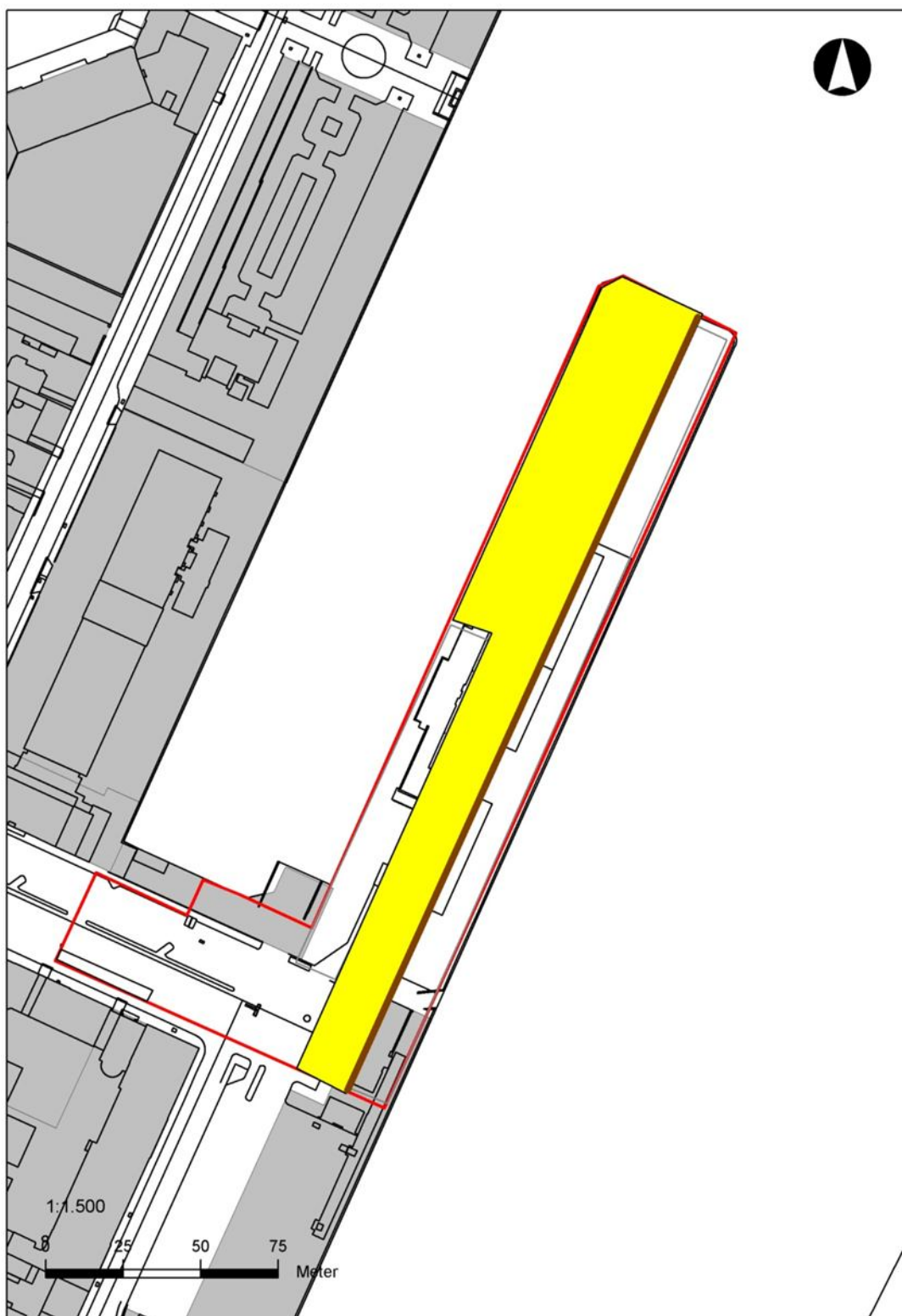
Figur 12 Det orange område markerer opfyldt i anlægget fra 1861. Den Brune linje angiver den del af den første kajkant der blev erkendt og indmålt. Københavns Museum, 2014.

Den første anløbsbro må kort efter sin etablering være blevet inddæmmet, forstærket og opfyldt, sikkert som en foranstaltning for den stadig travlere skibstrafik på anlægget. Der er ikke i forbindelse med undersøgelsen lykkedes at lokalisere skriftlige kilder, som dokumenterer konverteringen af anløbsbroen til en massiv kaj. Observationer på pladsen viser en række massive pæle, der er nedhamrede i undergrunden og som må formodes at holde på et opfyldsmateriale, der dækker et areal, som svarer til den oprindelige bro (markeret med optrukket orange farve på figur 9). Kort derefter, i 1876, blev hele anlægget underlagt en yderligere udvidelse. Der er ikke gjort noget forsøg på at adskille de to opfyldninger fra hinanden fundmæssigt, da det først er ved senere studier af kortmaterialet, at det er blevet erkendt, at opfyldningen inden for den oprindelige kvæsthusbro fra 1861 og 1876-anlægget adskiller sig i tid.

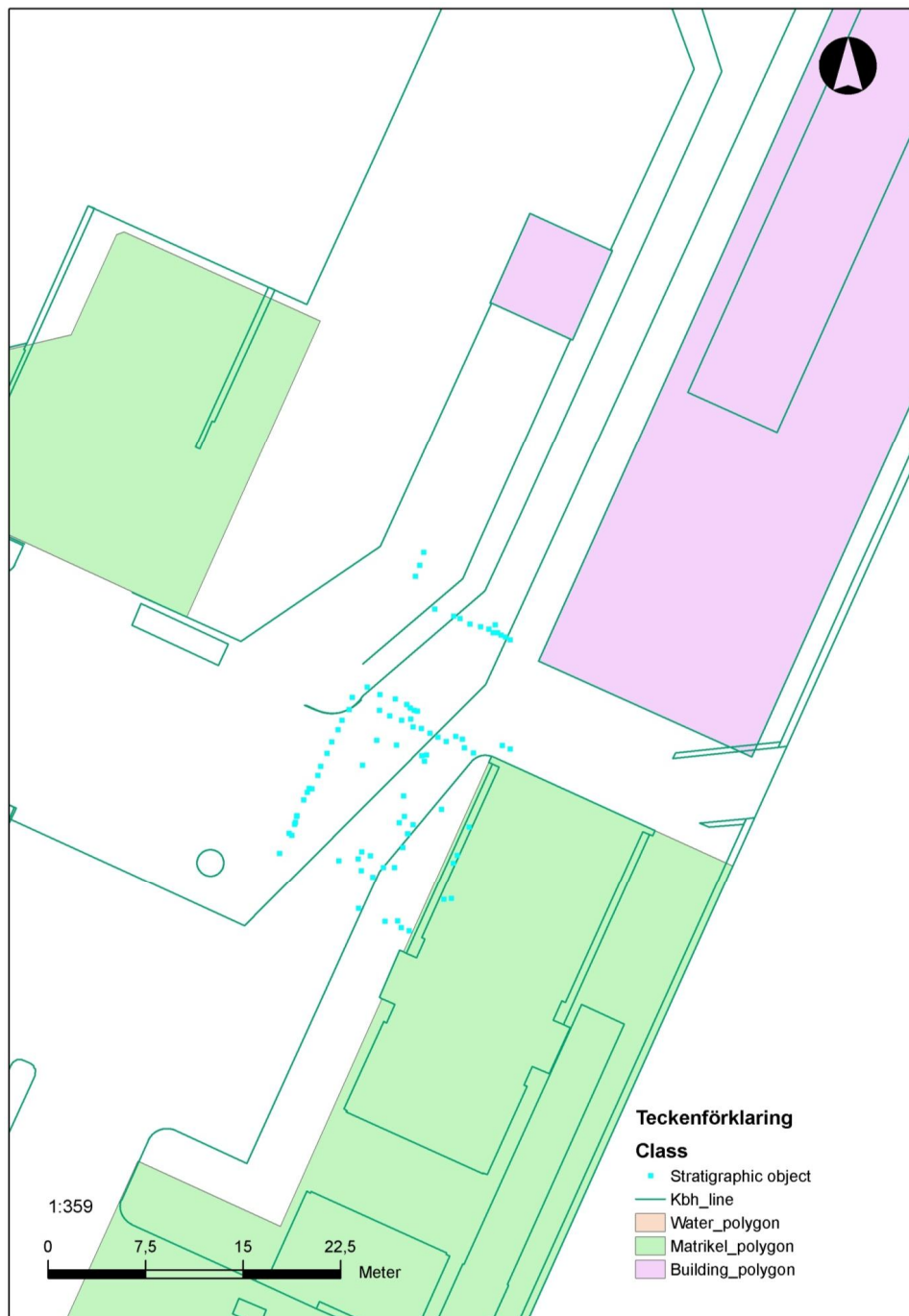
Figur 13 Ugravningen set mod vest. Den røde stiplede linje markerer den ydre kant af Kvæsthusbroen fra 1876. Den gule stiplede linje i baggrunden er den opdæmmede bro der ikke er beskrevet i de historiske kilder, men som må være anlagt imellem 1861 og 1876, Københavns Museum, 2013.

1876

Figur 14 Det gule område marker opfyldet fra 1876 og den østlige brune linje der grænser op til det gule felt markerer kajkanten. Københavns Museum, 2014.

Der blev registreret flere vertikale pæle, der var banket ned for at fastholde opfyldet i den massive havnefront. Det var kun de øverste dele af pælene, der var observerbare. Mange var knækket af og fjernet ved bortgravningen af de overliggende opfyldslag. Bunden af pælene blev ikke udgravet og deres fulde længde kan derfor ikke fastslås. De opretstående pæle er kun indmålt som punkter, da deres dimensioner er ødelagt af den øvre maskinudgravning

Figur 15 Kort over de indmålte pæle, der havde som funktion at fastholde opfyldet inden for opfyldningszonen. Københavns Museum, 2014.

Anlægget var opfyldt med sand, silt, og ler (cirka 40 % -40 % -20 %) iblandet husholdsaffald og skærver iblandet bygningsmateriale. Keramikken indikerer, at opfyldet stammer fra midten af det 19. århundrede. Alle opretstående pæle bestod af kvadratisk tilhugget fyrretræ. Den sydlige og vestlige del af anlægget og de af den moderne nedgravning ødelagte centrale fundering, bestod af pæle der havde mindre dimensioner end de pæle, der udgjorde den nordlige og østlige del. Den sidstnævnte del formodes at være den yngste.

Den yderste kajkant af anlægget fra 1876 bestod af massive skråtstillede, kvadratisk savede træpæle, der var nedhamrede i havbunden. På toppen af træspunsen løb der et hammerbånd af metal.

Figur 16 Bolværket fra 1876, set mod nordvest. Til højre i billedet ses det i 1938 indpumpede sand. Københavns Museum, 2014.

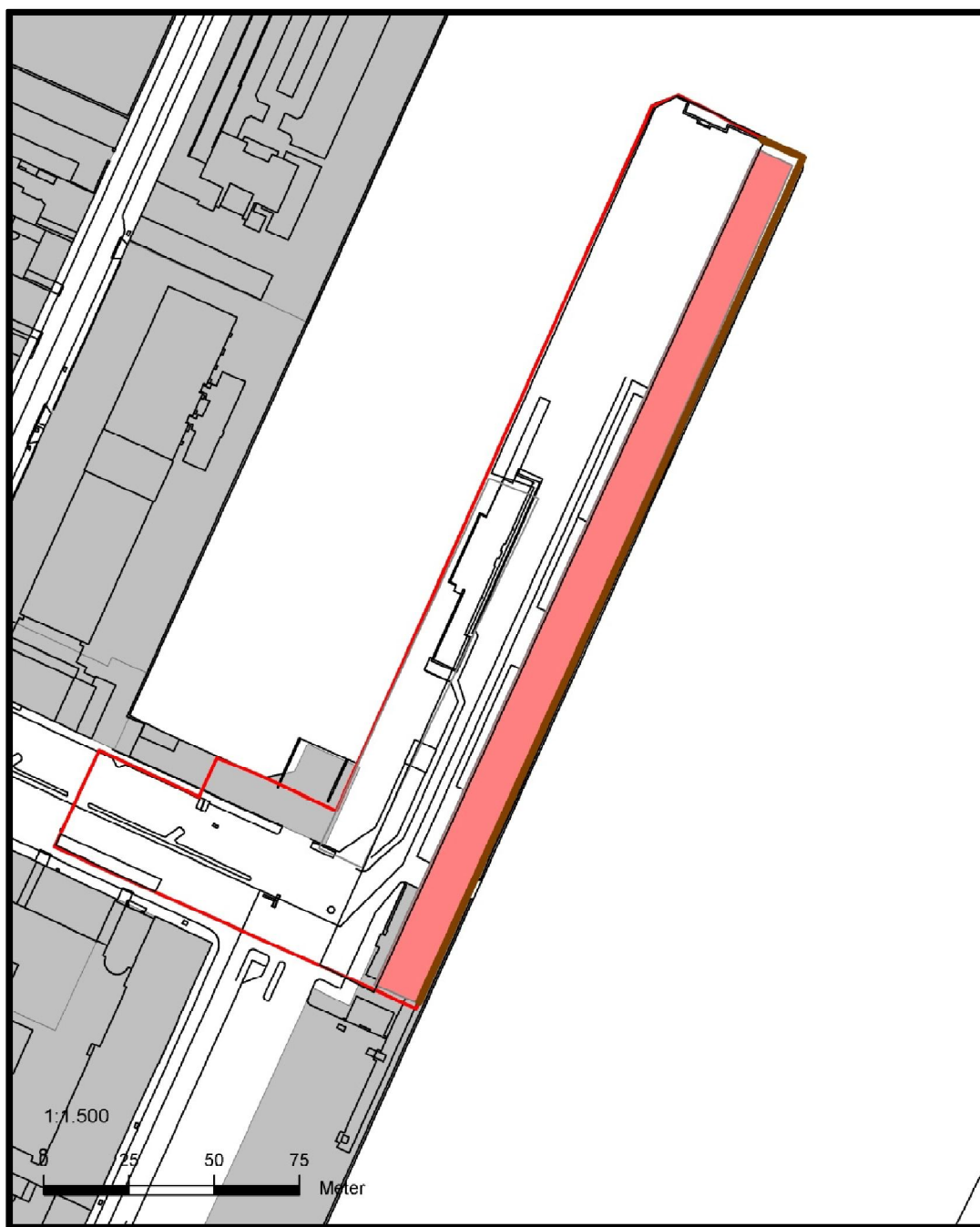

Figur 17 Langs kajkanten løb der et kontinuerligt hammerbånd af metal, som fastholdt pælene i deres position. Københavns Museum, 2014.

Figur 18 Kajkanten fra 1876, set mod NV. I bunden ses det indpumpede sand, Københavns Museum, 2014.

1938

Figur 19 Det rosa felt angiver opfyldt fra 1938. Den yderste Brune Linje angiver den ydre kajkant i 1938. Københavns Museum, 2014.

Udvidelsen af Kvæsthusbroen i 1938 skete ved at man nedhamrede jernspuns i havnbassinet og derefter fyldte anlægget op med oppumpet sand. Denne del af udgravningen var fundmæssigt steril.

Figur 20 Anlægget fra 1938 med det nye operahus i baggrunden. Københavns Museum, 2014.

8. Konklusion

Der blev registreret fire faser i forbindelse med tilsynet. Den tidligste fase er påtruffet ved arbejdet i udgravningens sydvestlige hjørne, hvor velbevaret materiale fra **1700-tallet** markerer den yderste grænse for opfyldningen af de kystnære områder, af det der bliver til Frederiksstaden.

Den anden fase i udgravningen består af den første Kvæsthusbro, dennes bygningshistorik fremstod diffus, og det må formodes, at broen på et tidspunkt efter **1861**, men før den store udvidelse i 1876, overgår fra at være en bro til at blive kaj.

Den tredje fase bestod af den imponerende og massive kajfront, der blev anlagt i **1876** og det massive opfyldslag, der indeholdt mange fine genstande fra perioden, der var dumpet imellem de mange nedhamrede træpæle, der støttede op om opfyldet.

Den fjerde fase bestod af udvidelsen fra **1938** bestående af indpumpet sand.

Ved fremtidigt arbejde bør man fortsat tilstræbe at undersøge grænsefladen imellem opfyld og havbund, med henblik på eventuelle spor efter den fortidige kystlinje og mulige skibsvrag.

9. Litteratur

John, M., Eriksen. Lossepladser og opfyldning i København – *Historisk redegørelse for Københavns opfyldning og lossepladser fra omkring århundredskiftet til 1995*, Miljøkontrollen, Københavns Kommune 1995.

Arkæologiske rapporter:

KBM 2973, Kvæsthusbroen.

KBM 3100, Kvæsthusbroen

Internet:

<http://www.fotohistorie.com/koslashbenhavns-havn.html> (19.03.2014)

10 Fotoliste

Foto NR:	Set mod	Dato	Bemærkning
DSC_2308	-	04-07-2013	Optaget bolværkstræ på Kvæsthus broen
DSC_2309	-	04-07-2013	ibid.
DSC_2310	-	04-07-2013	ibid.
DSC_2311	NV	10-07-2013	Brofundering – Kvæsthus broen
DSC_2312	NV	10-07-2013	ibid.
DSC_2313	NV	10-07-2013	ibid.
DSC_2314	NV	10-07-2013	ibid.
DSC_2315	S	11-07-2013	Bolværk til 1849 - Mole
DSC_2316	S	11-07-2013	ibid.
DSC_2317	SSØ	11-07-2013	ibid.
DSC_2318	SV	11-07-2013	ibid.
DSC_2319	V	11-07-2013	ibid.
DSC_2320	SV	11-07-2013	ibid.
DSC_2321	SSV	11-07-2013	ibid.
DSC_2322	NØ	11-07-2013	ibid.
DSC_2323	Ø	11-07-2013	Klynge af lodrette pæle foran bolværk
DSC_2324	NV	11-07-2013	Bolværk, detalje af Jernankre
DSC_2360	N	23-07-2013	Afgravning til kote 0
DSC_2368	NV	02-08-2013	Bolværk 1930erne + ældre bolværk
DSC_2369	NV	02-08-2013	ibid.
DSC_2370	NV	02-08-2013	ibid.
DSC_2371	NV	02-08-2013	Vandafsat lag + fyldlag v. bolværk
DSC_2372	NV	05-08-2013	NV bolværk + plankeværk
DSC_2373	S	05-08-2013	Ø-V gående bolværk
DSC_2374	N	05-08-2013	N-V bolværk uden planker
DSC_2375	NØ	06-08-2013	Konstruktions detalje østlige mur
DSC_2376	E	06-08-2013	ibid.
DSC_2377	N	06-08-2013	ibid. + marint sediment
DSC_2378	N	06-08-2013	ibid. + skaller
DSC_2379	VNV	06-08-2013	Konstruktions detalje vestlige mur (ingen marint)
DSC_2380	NØ	06-08-2013	Dyb østlig udgravning, pæle fjernes
DSC_2381	NØ	06-08-2013	ibid.
DSC_2382	N	08-08-2013	Profil af det nordlige bolværk
DSC_2383	N	08-08-2013	Nordlige bolværk, forstyrret marint sediment
DSC_2384		08-08-2013	Dyb udgravning, 6 meter
DSC_2385	SV	08-08-2013	Profil af fyld, sand, havbund+ pæle i havbund
DSC_2386	V	08-08-2013	Detalje træpæl med jern.
DSC_2387	NW	08-08-2013	Pælevæg + havbund
DSC_2388	SV	08-08-2013	Profil af havbund
DSC_2389	N	20-08-2013	Dyb udgravning, 6 meter
DSC_2390	N	20-08-2013	ibid.
DSC_2391	NV	20-08-2013	ibid.
DSC_2392	SØ	20-08-2013	Bolværk, detalje
DSC_2393	Ø	20-08-2013	1930 bolværk
DSC_2394	Ø	20-08-2013	ibid.
DSC_2412	SV	06-09-2013	Vandaflejrede lag, nordlig del af byggegrube
DSC_2413	SV	06-09-2013	ibid.
DSC_2414	SV	06-09-2013	ibid.

Foto NR:	Set mod	Dato	Bemærkning
DSC_2415	S	06-09-2013	Kajkant
DSC_2416	SV	06-09-2013	Kajkant
DSC_2455	SSV	12-09-2013	Overblik pæle + marint sediment
DSC_2456	SSV	12-09-2013	ibid.
DSC_2457	VNV	12-09-2013	ibid.
DSC_2458	ØSØ	12-09-2013	Sydlig del
DSC_2461	NNØ	16-09-2013	Skråttillede marine aflejringer
DSC_2462	NNØ	16-09-2013	ibid.
DSC_2463	NV	16-09-2013	Nedbrydning af bolværk
DSC_2464	NV	16-09-2013	ibid.
DSC_2473	NV	24-09-2013	Bolværksvæg
DSC_2474	NV	24-09-2013	ibid.
DSC_2475	SSV	24-09-2013	Oversigtsvæg
DSC_2476	SSV	24-09-2013	ibid.
DSC_2477	SSV	25-09-2013	ibid.
DSC_2478	V	25-09-2013	Bolværket mod Larsens plads
DSC_2479	V	25-09-2013	Ibid, detalje
DSC_2480	SSV	30-09-2013	Bolværk, vestside
DSC_2481	SSV	30-09-2013	Oversigtsfoto
DSC_2482	Ø	30-09-2013	Bolværk, østside

11 Fundrapport

Registrering

Fynden är registrerade i Intrasys-databasen K2013:02. Vid fyndregistreringen har Københavns Museums mall för fyndregistrering använts. Denna är skriven på engelska, så därför har vissa engelska termer använts i registreringen av fynden.

Fynden är registrerade med avseende på följande parametrar: *X-number*, *Name*, *Material*, *Type*, *Fragmentation*, *Number*, *Weight*, *Provenance*, *Dating* och *Findcategory*. Parametern *Name* avser sökord rörande datering och typ. *X-number* avser fyndnummer som används inom Museet för identifikation. *Type* avser den ursprungliga form eller typ som fyndet representerar. *Number* avser antalet skärvor eller fragment, men det har inte tagits någon hänsyn till hur många föremål de representerar. Mått har endast registrerats om det rör sig om föremål som är intakta eller nästan intakta, eller om det på annat sätt bedömts som relevant. Under parametern *Provenance* anges geografisk härkomst. *Dating* avser en perioddatering, vars indelning är definierad av Nationalmuseumet.

Keramiska fynd har även registrerats med avseende på gods (*Ceramic ware*), godstyp (*Fabric*), undertyp (*Sub fabric*), och dekorerings (*Decoration*).

Registreringen har gjorts på en basal nivå. De enskilda föremålen har inte registrerats var för sig, utan de har samlats i materialkategorier eller föremålskategorier.

Fyndregistreringen samt framställningen av rapportens fyndavsnitt, inklusive fotografier, har utförts av Claes Hadevik.

Undersökningsresultat

Fynd

Fyndmaterialet består 430 föremål med en sammanlagd vikt av 68 kg (tab. 1). Det fanns inte möjlighet att insamla alla de föremål som observerades, så de här presenterade fynden skall bara ses som ett representativt urval. Djurben insamlades inte alls. Fynden kan dateras inom tidsintervallet neolitikum till modern tid, de flesta dock till 1900-talets första hälft. Materialet representerar både inhemsk produktion samt import från Europa, USA och Kina.

Fyndkategori	Antal	Vikt (g)
Flinta	1	11
Glas	109	35 191
Keramik (skärvor)	300	27 797
Kritpipor (fragment)	9	37
Läder	2	689
Metall; bly	1	30
Metall; järn	2	3 696
Metall; koppar	1	7
Metall; odefinierat	1	61
Metall; tenn	1	56

Organiskt material; kork	2	18
Organiskt material; stenkol	1	277
Summa	430	68 070

Tabell 1. Samtliga fynd. En detaljerad fyndlista återfinns i Appendix.

En stor del av fynden utgörs av olika typer av keramik, och de godstyper som finns representerade är olika typer av lergods, stengods, majolika, porslin samt industriellt gods, som flintgods eller *cream ware* (tab. 2 och 3). Av lergodset är det yngre svartgodset producerat i Danmark, vitgodset är av tysk eller holländsk härkomst, medan det yngre rödgods är av både inhemsk och utländsk tillverkning. Ett av fragmenten utgörs av botten av en kanna av äldre rödgods som kan dateras till 12–1400-tal. Det övriga lergodset kan dateras till 1700–1900-tal. Det som närmare kan identifieras är en kruka från fabriken Søholm i Rønne (Bornholm) och en aladåbform från den svenska fabriken Höganäbolaget. I det sistnämnda fallet har även den enskilde formaren kunnat identifieras (fig. 1). Båda dessa föremål kan dateras till omkring år 1900.

Stengodset består främst av saltglaserade krukor och burkar samt flaskor. Ett fåtal fragment är av Westerwaldtyp (Tyskland) och dessa kan dateras till 1700–1800-tal. Bland det övriga kan nämnas en intakt, fransk bläckflaska märkt "N. Antoine & Fils" från omkring år 1900.

Endast ett fragment av majolika påträffades: ett fat med målad dekor, sannolikt av holländskt ursprung och med en datering till 1600–1700-tal.

Bland porslinet kan nämnas en kinesisk skål med blå dekormålning från Qing-dynastin (1644–1912) samt två 18–1900-tals tobakspipor, sannolikt från Tyskland.

Godstyp	Antal	Vikt (g)
Industriellt gods (<i>cream ware</i> m.m.)	63	9 280
Majolika	1	51
Porslin	13	968
Stengods (<i>stone ware</i>)	59	5 754
Yngre rödgods	156	9 015
Yngre svartgods	3	197
Yngre vitgods	4	219
Äldre rödgods	1	47
Summa	300	27 797

Tabell 2. Keramikfynd, godstyper.

Industriellt gods används här som en samlingsbeteckning för olika godstyper som framställdes under den industriella revolutionen och framöver, i avsikt att försöka efterlikna det importerade och dyrare kinesiska porslinet. De identifierade föremålen är i huvudsak

olika servisdelar. Ett större antal intakta tallrikar, koppar och fat m.m. är märkta med DFDS (*Det Forenede Dampskibs-Selskab*) logotyp (fig. 2). De kan dateras till 1930-talet.

Figur 1. Aladåbform av glaserat lergods (F100135) märkt HÖGANÄS (Höganäsbolaget, Sverige 1832–) samt A (Anton Vilhelm Andersson 1874–1947). Omkr. år 1900.

Id	Name	Type	N	W(g)	Dating	Ceramic ware	Fabric
100098	DFDS	Chamber pot	2	2409	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100099	DFDS	Plate	6	2960	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100100	DFDS	Saucer	5	1326	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100101	DFDS	Dish	1	550	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100102	DFDS tea cups	Cup	11	2266	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100103	DFDS coffee cups	Cup	2	212	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100104	DFDS sugar bowl	Bowl	1	115	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100105	DFDS creamer	Pot	1	69	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100106	DFDS fragments	Sherd	5	419	Modern time	Industrial ceramics	Danish ind. ceramics
100107	Ink bottle "N. Antoine & Fils"	Bottle	1	1083	Modern time	Stoneware	
100108		Jar	11	2065	Modern time	Stoneware	
100109	Dutch gin with marks	Bottle	1	465	Modern time	Stoneware	
100110	Westerwald stoneware	Pot/jug	5	168	Late post-medieval	Stoneware	German Stoneware
100111		Jug	1	126	Late post-medieval	Stoneware	German Stoneware
100112		Dish	1	85	Late post-medieval	Stoneware	European stoneware
100113	Ink bottle	Bottle	1	109	Modern time	Stoneware	European stoneware
100114	Stone ware sherds	Sherd	38	1653	Modern time	Stoneware	European stoneware
100115	Industrial wares	Sherd	28	885	Modern time	Industrial ceramics	European ind. ceramics
100116		Sauce-boat	1	335	Modern time	Industrial ceramics	English ind. ceramics
100117		Sherd	10	772	Modern time	Porcelain	
100118	Porcelain tobacco pipes		2	104	Modern time	Porcelain	
100119	Chinese Qing porcelain bowl	Bowl	1	92	Late post-medieval	Porcelain	
100120	Dutch majolica	Dish	1	51	Late post-medieval	Majolica	
100121	Several vessels	Jar	125	5961	Modern time	Earthenware	Late Redware
100122	Medieval jug	Jug	1	47	Medieval	Earthenware	Early Redware
100123	Late greyware some misfired	Pot	3	197	Late post-medieval	Earthenware	Late Greyware
100124	Very large jug	Jug	1	306	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100125	Slipware dishes	Dish	8	638	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100126	Late light-fired dish	Dish	2	70	Late post-medieval	Earthenware	Late Light-fired
100127		Pot/jug	2	149	Late post-medieval	Earthenware	Late Light-fired
100128		Stjert pot	2	159	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100129		Pot	11	202	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100130		Bowl	1	34	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100131		Collender	1	28	Late post-medieval	Earthenware	Late Redware
100132	Bornholm "faience"	Flower pot	2	61	Modern time	Earthenware	Late Redware
100133	Bornholm " faience"	Bowl	2	152	Modern time	Earthenware	Late Redware
100134	Bornholm " faience"	Form	1	47	Modern time	Earthenware	Late Redware
100135	Höganäs, Sweden	Form	1	100	Modern time	Earthenware	Late Redware
100136	Søholm, Bornholm	Pot	1	1327	Modern time	Earthenware	Late Redware

Tabell 3. Samtliga keramikfynd.

Övriga keramiska fynd utgörs av fragment av kritpipor. Någon tillverkare har inte kunnat identifieras.

Glasfynden utgörs huvudsakligen av olika slags flaskor. Många är intakta och identifierbara och från 1900-talets första hälft. De vanligast förekommande är ölfaskor tillverkade vid Hellerup glasbruk under 1930-talet.

Bland övriga fynd kan nämnas ett förhistoriskt, sannolikt neolitiskt, flintavslag, två relativt välbevarade läderskor (fig. 3 och 4) samt diverse metallföremål, bl. a. något som skulle kunna vara en kanonkula.

Figur 2. Servisporcelain och nattkärl märkta DFDS, *Det Forenede Dampskibs-Selskab*, (F100098–100106). Omkr. 1930-tal.

Figur 3. Sko av läder (F100146), 1700–1800-tal.

Figur 4. Sko av läder (F100147), 1700–1800-tal.

Fyndmaterialet är av den karaktären som man normalt kan förväntas påträffa på en plats som denna, i en nordeuropeisk storstad.

Referenser

Litteratur

Bartels, M. 1999. *Cities in Shards 2. Catalogue. Finds from Cesspits in Deventer, Dordrecht, Nijmegen and Tiel (1250–1900)*. Zwolle.

Gaimster, D. 1997. *German Stoneware. Archaeology and Cultural History*. British Museum. London.

Gawronski, J. (ed.) 2012. *Amsterdam Ceramics. A City's History and an archaeological ceramics catalogue 1175–2012*. Amsterdam.

Knudsen, A.V. 1992. *Keramikfabrikken Søholm. Grundlagt 1835*. Bornholms Museum, Rønne.

Schlüter, M. 1984. *Danske flasker – fra renæssancen til vore dage*. Köpenhamn.

Weimarck, A-C. & Weimarck, T. 1969. *Höganäskeramik. Konst- och bruksföremål 1832–1926*. Västerås.

Östlund, K. & Östlund, L. 1982. *Bruksföremål i saltglaserat stengods – de svenska stenkärlstillverkningarna*. Helsingborg.

12 Appendix

Fyndlista

Id	Name	Material	Type	N	W(g)	Dating
100003	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	378	Modern time
100004	Beer Hellerup 1936	Glass	Bottle	1	382	Modern time
100005	Beer Hellerup 1935	Glass	Bottle	1	383	Modern time
100006	Beer Hellerup 1932	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100007	Beer Hellerup? 1930	Glass	Bottle	1	395	Modern time
100008	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	386	Modern time
100009	Beer Hellerup? 1930	Glass	Bottle	1	394	Modern time
100010	Beer Hellerup? 1930	Glass	Bottle	1	386	Modern time
100011	Beer Hellerup 1934	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100012	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	393	Modern time
100013	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100014	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	399	Modern time
100015	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100016	Beer Hellerup 1934	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100017	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	375	Modern time
100018	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	391	Modern time
100019	Beer Hellerup 1937	Glass	Bottle	1	373	Modern time
100020	Beer Hellerup 1932	Glass	Bottle	1	382	Modern time
100021	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	380	Modern time
100022	Beer Hellerup 1935	Glass	Bottle	1	386	Modern time
100023	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	380	Modern time
100024	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	407	Modern time
100025	Beer Hellerup 1930	Glass	Bottle	1	392	Modern time
100026	Beer Hellerup 1931	Glass	Bottle	1	384	Modern time
100027	Beer Hellerup 1936	Glass	Bottle	1	384	Modern time
100028	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	409	Modern time
100029	Beer Hellerup 1931	Glass	Bottle	1	385	Modern time

100030	Beer Hellerup 1936	Glass	Bottle	1	384	Modern time
100031	Beer Hellerup? 1930	Glass	Bottle	1	384	Modern time
100032	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	394	Modern time
100033	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	394	Modern time
100034	Beer Hellerup 1930 with cork stopper	Glass	Bottle	1	403	Modern time
100035	Beer Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	387	Modern time
100036	Beer Fredriksberg? 1904-26	Glass	Bottle	1	389	Modern time
100037	Beer Hellerup 1938	Glass	Bottle	1	376	Modern time
100038	Beer Hellerup? 1940?	Glass	Bottle	1	382	Modern time
100039	Beer danish? early 20th c	Glass	Bottle	1	338	Modern time
100040	Beer danish? early 20th c	Glass	Bottle	1	421	Modern time
100041	Beer danish? early 20th c	Glass	Bottle	1	396	Modern time
100042	Beer danish? early 20th c	Glass	Bottle	1	382	Modern time
100043	Beer danish? c 1900	Glass	Bottle	1	403	Modern time
100044	Beer Aarhus? early 20th c	Glass	Bottle	1	381	Modern time
100045	Beer danish? early 20th c	Glass	Bottle	1	440	Modern time
100046	Beer? Fredriksberg early 20th c	Glass	Bottle	1	414	Modern time
Id	Name	Material	Type	N	W(g)	Dating
100047	Wine "F" within triangle	Glass	Bottle	1	431	Modern time
100048	Dr J G B SIEGERT & HIJOS	Glass	Bottle	1	361	Modern time
100049	Wine c1900	Glass	Bottle	1	495	Modern time
100050	Beer Fredriksberg early 20th c	Glass	Bottle	1	334	Modern time
100051	Wine? Hellerup 1934	Glass	Bottle	1	389	Modern time
100052	Liquor 20th c	Glass	Bottle	1	437	Modern time
100053	Mineral water early 20th c?	Glass	Bottle	1	351	Modern time
100054	Small green early 20th c?	Glass	Bottle	1	194	Modern time
100055	Mineral water early 20th c?	Glass	Bottle	1	303	Modern time
100056	Mineral water "Rosenb. B Kjöbenhavn"	Glass	Bottle	1	306	Modern time
100057	Mineral water early 20th c?	Glass	Bottle	1	318	Modern time
100058	Large beer Kastrup 1959-1967	Glass	Bottle	1	552	Modern time
100059	Beer? 1st half of 20th c	Glass	Bottle	1	397	Modern time

100060	Beer? 1st half of 20th c	Glass	Bottle	1	384	Modern time
100061	Beer? 1st half of 20th c	Glass	Bottle	1	406	Modern time
100062	Wine? early 20th c	Glass	Bottle	1	574	Modern time
100063	Mineral water Hellerup? c1930	Glass	Bottle	1	333	Modern time
100064	Cognac c1900?	Glass	Bottle	1	663	Modern time
100065	Milk Holmegaard "D.B.F. ½ l"	Glass	Bottle	1	456	Modern time
100066	Mineral water Tuborg 1927 patent stopper	Glass	Bottle	1	362	Modern time
100067	Mineral water Aarhus patent stopper	Glass	Bottle	1	369	Modern time
100068	Mineral water Aarhus patent stopper	Glass	Bottle	1	335	Modern time
100069	Mineral water Aarhus patent stopper	Glass	Bottle	1	353	Modern time
100070	Mineral water Aarhus	Glass	Bottle	1	312	Modern time
100071	Mineral water "Rosenborg"	Glass	Bottle	1	322	Modern time
100072	Mineral water "Rosenborg"	Glass	Bottle	1	364	Modern time
100073	Mineral water 1964?	Glass	Bottle	1	258	Modern time
100074	Small for perfume? early 20th c?	Glass	Bottle	1	111	Modern time
100075	Very small for perfume 20th c	Glass	Flask	1	2	Modern time
100076	Small for cognac?	Glass	Bottle	1	193	Modern time
100077	Small square for ink?	Glass	Bottle	1	88	Modern time
100078	Small transparent fragments	Glass	Bottle	6	35	Modern time
100079	LEA & PERRIN Worcester sauce	Glass	Bottle	1	274	Modern time
100080	Small for medicin	Glass	Bottle	1	78	Modern time
100081	Liquor? brown early 20th c	Glass	Bottle	1	712	Modern time
100082	Port? early 20th c	Glass	Bottle	1	547	Modern time
100083	Rhine wine brown	Glass	Bottle	1	826	Modern time
100084	Champagne	Glass	Bottle	1	1094	Modern time
100085	Champagne	Glass	Bottle	1	1106	Modern time
100086	"BARNÄNGENS TEKN FABRIK STOCKHOLM" ink	Glass	Bottle	1	217	Modern time
100087	Champagne ½	Glass	Bottle	1	709	Modern time
100088	Port? cork stopper inside	Glass	Bottle	1	557	Modern time
100089	Cognac ½	Glass	Bottle	1	392	Modern time

100090	Medicin Arbo-Bähr & Co 300 g	Glass	Bottle	1	181	Modern time
100091	Wine	Glass	Bottle	1	55	Late post-medieval
100092	Breath freshener Odol metal cap	Glass	Flask	1	28	Modern time
100093	Small dish engraved decoration	Glass	Bowl	1	96	Modern time
100094	Opaline white	Glass	Medicin bottle	10	62	Modern time
Id	Name	Material	Type	N	W(g)	Dating
100095	"MENTHOLATUM REG TRADE MARK"	Glass	Flask	1	64	Modern time
100096	Opaline jar white	Glass	Bottle	1	78	Modern time
100097	Wine	Glass	Bottle	1	200	Modern time
100098	DFDS	Ceramic	Chamber pot	2	2409	Modern time
100099	DFDS	Ceramic	Plate	6	2960	Modern time
100100	DFDS	Ceramic	Saucer	5	1326	Modern time
100101	DFDS	Ceramic	Dish	1	550	Modern time
100102	DFDS tea cups	Ceramic	Cup	11	2266	Modern time
100103	DFDS coffee cups	Ceramic	Cup	2	212	Modern time
100104	DFDS sugar bowl	Ceramic	Bowl	1	115	Modern time
100105	DFDS creamer	Ceramic	Pot	1	69	Modern time
100106	DFDS fragments	Ceramic	Sherd	5	419	Modern time
100107	Ink bottle "N. Antoine & Fils"	Ceramic	Bottle	1	1083	Modern time
100108		Ceramic	Jar	11	2065	Modern time
100109	Dutch gin with marks	Ceramic	Bottle	1	465	Modern time
100110	Westerwald stoneware	Ceramic	Pot/jug	5	168	Late post-medieval
100111		Ceramic	Jug	1	126	Late post-medieval
100112		Ceramic	Dish	1	85	Late post-medieval
100113	Ink bottle	Ceramic	Bottle	1	109	Modern time
100114	Stone ware sherds	Ceramic	Sherd	38	1653	Modern time
100115	Industrial wares	Ceramic	Sherd	28	885	Modern time
100116		Ceramic	Sauce-boat	1	335	Modern time
100117		Ceramic	Sherd	10	772	Modern time
100118	Porcelain tobacco pipes	Ceramic		2	104	Modern time

100119	Chinese Qing porcelain bowl	Ceramic	Bowl	1	92	Late post-medieval
100120	Dutch majolica	Ceramic	Dish	1	51	Late post-medieval
100121	Several vessels	Ceramic	Jar	125	5961	Modern time
100122	Medieval jug	Ceramic	Jug	1	47	Medieval
100123	Late grey ware some misfired	Ceramic	Pot	3	197	Late post-medieval
100124	Very large jug	Ceramic	Jug	1	306	Late post-medieval
100125	Slipware dishes	Ceramic	Dish	8	638	Late post-medieval
100126	Late light-fired dish	Ceramic	Dish	2	70	Late post-medieval
100127		Ceramic	Pot/jug	2	149	Late post-medieval
100128		Ceramic	Stjert pot	2	159	Late post-medieval
100129		Ceramic	Pot	11	202	Late post-medieval
100130		Ceramic	Bowl	1	34	Late post-medieval
100131		Ceramic	Collender	1	28	Late post-medieval
100132	Bornholm "faience"	Ceramic	Flower pot	2	61	Modern time
100133	Bornholm "faience "	Ceramic	Bowl	2	152	Modern time
100134	Bornholm "faience "	Ceramic	Form	1	47	Modern time
100135	Höganäs, Sweden	Ceramic	Form	1	100	Modern time
100136	Søholm, Bornholm	Ceramic	Pot	1	1327	Modern time
100137		Pipeclay	Clay pipe	9	37	Late post-medieval
100138		Flint	Flake	1	11	Stone age
100139		Lead	Came	1	30	Modern time
100140	Mounting for lamp glass	Copper		1	7	Modern time
100141	Fork DFDS mark	Metal		1	61	Modern time
100142	Pewter spoon	Pewter		1	56	Modern time
100143	Enameled pot lid	Iron	Lid	1	196	Modern time
100144	Canon ball?	Iron	Canon ball	1	3500	Late post-medieval
Id	Name	Material	Type	N	W(g)	Dating
100145	Coal	Undefined		1	277	Modern time
100146		Leather	Shoe/boot	1	259	Late post-medieval
100147		Leather	Shoe/boot	1	630	Late post-medieval
100148	Cork bottle stoppers	Organic material undef.		2	18	Modern time

Samliga fynd härstammar från ZT100002.